

ኣብራሃም ብርሃነ

ዕለት፡ 4-09-2017

ኸቡራት ኣንብብቲ፡ኣብ ዝሓለፈ ግዜ መበል ካልኣይ ኸፋል፡ “ሓቅታት ብዛዕባ፡ማእዘር መሠንቆ ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ” ብዝብል ርእሲ፡ናባኹም ቐሪቡ ኔሩ።እንሆ ኸኣ፡ሎሚውን ሳልሳይ ኸፋሉ ቐሪቡ ኣሎ።ንምንባቡ ኣቐዲመ ብኸብሪ እዕድም።

እምበኣር፡ ኣብቲ መበል ካልኣይ ክፋሉ፡ “ሓዳር ገይርኺ” ኮነ “ተፈላሊና ዲና” ዝብላ ኣዚየን ህብባት ሕላያት ‘ግጥምታት’ ምሥናይ፡ ካብ ሓንጎል ወዲ ሰብ ፈጹም ዘይሕክኽ ዜማታት ኣልዒልና፡ሓሳብናን ኣፍልጦናን ኪንህበሉ ብዝሕብር መገዲ ተፈላሊና ኔርና ኢና።እንሆ ከኣ፡መዓልቲ ዘይፈለየ፡ቆጻራና መሰረት ተራኺብና ኣለና።

እዘን “ሓዳር ገይርኺ” ን “ተፈላሊና ዲና” ዚብላ ደርፍታት፡ ንልዕሊ 45 ዓመታት፡ ኣብ ልቢ እልቢ ዘይብሎም ኣድነቕቲ ሙዚቃ፡ ሰፊሕን ዓሚዮቕን ቦታ ሓዘን ዘለዎ ስነ ጥበባዊ ፍርያት ኢየን፡ኣዚየን ኣዛሪብትን ኣካተዕትን ኮይነን ጸኒሕን ኢየን፤ ሎሚ ተኮነ ኣከራከርቲ ኢየን ዘለዎ።

ብፍላይ ኣብዚ ሓደስት ዓመታት፡ምስ ምስፍፍፋሕ ማሕበራዊ መራኽቦታት፡ ከም እኒ ‘Face Book’ን ‘You Tube’ን፡ነቲ ክትዕን ክርክርን ንዳራ ኪብርኽ ባብ ኣርሒዮዮ።ገለ-ገለ ሰባት ዘየድልይን ዘይስልጡንን ጽሑፋትን ኮነ ርእይቶታት ኪህቡ ምርኣይ፡ዚውቱር ኣብ ዝከውነሉ ወቕቲ፡ብዙሓት ኸኣ፡ ሓቂ ንምፍላጥ ዘለዎም ርድዮትን ንስነ-ጥበብ ትግርኛ ዘለዎም ሰሃሮን ወሰን ከምዘይብሉ ቐለል ትዕዘብቲ ዚጠልብ ኣስተዋጽኦ ኪገብሩ ምጽንሖም መዓልታዊ ፍጻሜ ኢዮ።

እዘን ክልተ ታሪካውያን ደርፍታት እዚኣን ሓሸከት ኣድነቕቲ ሙዚቃ ዋንነት ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ኢየን ዚብል ርድኢትን መርገጽን ተለዎም እኳ ዘይነጻጽቑ ቐጽሪ ዘለዎም ድማ፡ብቲ ቐጸሊ ዚግበር ዘይሃናጺ ጽምዶ ክትዕን ሕድሕድ ዘለፋን፡ ኣብ መስርሕ ሃለውሳ ዚኣተዉ ኢዮም።እዚ ኸኣ፡ ናይ የማነ ገብረሚካኤል ጥበባዊ ፍርያት ወይ ወላዳት ኢየን ዚብሉ ምጉት እናሓየለ ብምምጽኡ፡ቲ ርሱን ክርክር ካብ ግዜ ናብ ግዜ እናበረኸ ከም ዚመጸ፡ ቤተ-ሠብ ኪነት ዚምስኽርዎ ሓውሲ ዕለታዊ ተርእዮ ኢዮ።

እዘን ክልተ ደርፍታት፡ነቶም ክልተ በሃራት ጠቢባን፡ኣብ ጉዕዞ ሕይወቶም፡ዘጓነፎም ሓቀኛ ሕይወት ምርኽስ ዚገበረ ፍርያት ኪነት ምዃንን ኪረጋገጽ ኪኢሉዮ።እቲ ናይ የማነ ባሪያ ጉዳይ፡ኣብ ናይ ባዕሉ ታሪኽ ኣስፊሕና ንድህሲሶ ኮይኑ፡ ኣብዚ መንቲ ጽሑፍና ዓንጂር ርእስ ጉዳይና ገብረጻድቕ ከም ምዃኑ፡ንዑ-ዑ ኣተኹሮ ክንገብረሉ ክንቐሰብና ኢና።

ከምቲ ኣርካናት ከየንቲ ዑስማን ዓብደርሒምን ኢትባረኽ ረብረትንጎኤን፡እዘን ደርፍታት ፍርያት የማነ ባሪያ ምዃንን ብካልእ ወገን መሓዙትን ኣድነቕትን ገብረጻድቕ ድማ ናይ ገብረጻድቕ ኢየን ክብሉ፡ሓሳብም ንጸሓፊ እዚ ጽሑፍ ገሊጸሙሉ ምንባርም፡ ኣብ ሓደ ጽሑፍ፡ ኣብ ዓመተ 2008 ኣቆጻጽራ ሓበሻ ሰፊሩ ኔሩዮ።

ብድሕሪኡውን፡ኣብ መቐለ ዩኒቨርሲቲ፡ ኣብ ጀርመን፡ኣብ ኣመሪካን ኣብ ከተማ ኣዲስ አበባ ዝርከቡ፡ገዳይም ሰብ ሞያ ሙዚቃን መምሃራን ተኮኑ፡እዘን ደርፍታት እዚኣን፡ቐድ ኣጸሓሕፊኣን ኮነ ህርመትን ኢድን ሓንጎልን የማነ ባሪያ ተወሃሂዱ ዘፍረየን ፍረ-ሸዊት ጥበብ ምዃንን ገሊጸሙላይ ኢዮም።

ኣብ ዝተፈላለየ ላዕለዎት ትካላት፡ኣብ ክፍሊ ዓውዲ ቋንቋ ትግርኛ ዚምህሩ ምሁራት ብወገኖም፡ኣብ ሕደማ ኣፍልጦ ኮነ ኣብ ሙዚቃ ሉዑል ፍቕሪ ዘለዎምን፡ኣብ ደርፍታት ትግርኛ ንነዊሕ ዓመታት ኣስተንትኖን ምስትማቕርን ዚወነኑን፡እዘን ደርፍታት ኣብ ግጥምታትን ኮነ ዜማታትን ዘለዉ ቐድታትን ኣስራትን፡ ኣብ ግምት ብምእታው ናይ የማነ ባሪያ ኢየን ክብሉ ሓሳብም ይህቡ።

መምህር ገብረኣኒያ ገብረሕይወት ‘ዓይነ ሥውር’፡ዚተብሃለ ኣብ ሙዚቃ ዓለም ካብ ነዊሕ ግዜ ኣትሒዙ ዝነጠፈ፡ሙዚቀኛ ድማ፡ኣብ ወርሒ ታሕሳስ 2009 ኣቆጻጽራ ሓበሻ፡ኣብ ዚገበርናዮ ወግዒ-ሙዚቃ፡ “ሓዳር ገይርኺ ኮነ ተፈላሊና ዲና ዚብላ ደርፍታት፡ ናይ የማነ ይኹና ደኣምበር፡እቲ ድርሰት ግና ገብረጻድቕ ዚደረፎን ዚተፈለጠሉን ምዃኑን ጥራይዮ ዚፍለጥ፡የማነ ደራሲኡን ፈላሚ ደራፊኡ ኪኸውን ይኽእል ኢዮ፡ናብ እዝኒ ሰማዕቲ ዙብጺኡን ስጋብ ሎሚ ንሰምዖ ዘለና ስርሓውቲ እተን ገብረጻድቕ ዚደረፈን ኢየን።

እተን ናይ የማነ ተቐሪጸን ይኹን ተሓቲመን፡ኣብዚ ኣስታት 40 ዓመት ኣይሰማዕናን ኣለና።ስለዚ፡ሽሕ ግዜ ድርሰት የማነ ባሪያ ይኹን ገብረጻድቕ ከም ዚደረፎዮ ብብዙሕ ሰብ ዝእመን፡ ጽቡቕ ገይሩ ድማ ደሪፍዎዮ።” ክብል ከም በዓል ሞያን ኣብ ታሪኽ ሙዚቃ ትግርኛ ዓሚዮቕ ኣፍልጦን ከም ዘለዎ ከያኒ ርእይቱ ተወኺፋዮ።

እዚ ሓሳብ መምህር ገሬ፡ብርኽት ዚበሉ ሰብ ሞያ ሙዚቃ፡ሙዚቃ-ሙዚቃ እቲ ዓውድን ቤተ-ሠብ ሙዚቃን ዚሰማምዕሉ ኢዮ።ንግደ ሓቂ ድማ፡እቶም ኣብ መድረኽ ሙዚቃ፡የማነ ባሪያ ኪደርፈን ኮነ ኪደርሰን ዚረኣይዎ ሓደስት መሳርሕቱ ተዘይኮይኑ፡ኣብዝሓ ነዚ ኣይፈልጥዮ ኔሩ፤ ስጋብ ሎሚ ድማ፡ ከምኡዮ ዘሉ።

እንተኮነ፡ የማነ ባሪያ፡ኣብቲ ባጤራ ናቕፋ ንኺወጽእ ዚሸባሸቡ ዚነበረ ግዜ ብካልእ ኣዘራርባ ቐድሚ ሞቱ ሓደስት ሳምንታት፡ኣብ ኣዳራሽ ኩዋን ኣብ መለማመዲ ቦታን ኪደርፈን ዚተዓዘቡ

ማዕበል ሓሳባት ከወናጭፈሎም ጀሚሩ'ዩ።

ነቲ ኣብ ዓመተ 1988 ኣቆጻጽራ ሓበሻ፡ የማነ ባሪያ፡ ኣብ መደበር ቴለቪዥን ኤርትራ፡ ቐሪቡ ምስ ጋዜጠኛ ማና ኪዳነ፡ ኣብ ዚገበር ማሕለፊያ ዝኮነ ቐለ ምልልስ፡ ማንም ተኸታታሊ ብልቦና ኪጥምቶን ከስተወዕለሉን ሰፊሕ መገዲ ከፊቱ'ዩ። ብተወሳኺ'ውን፡ የማነ፡ ኣብ ልዕሊ ገብረጻድቕ ዚነበር ዓሚዮቕ ኣኸብሮትን ፍቕርን ብጭዋ ሳውያ ኮሊዕዎ'ዩ።

የማነ፡ ኣብ ዕላሉ ንገብረጻድቕን ሙዚቃን ኣብ ዘልዕለሉ ኣጋጣሚ ዘንጊ ኣድናቆቱ ኣቐዩሙ፡ ከም ሓወልቲ ንሓዋሩ ተኸልዎ ሓለፉ'ዩ።

ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ተወሊዱ ዚገበየላ ቤት፡ እዚ ኣኢዮ። ኣብ እንዳ ገብሪኤል፡ ፊት እንዳ ብርሃን ደስታ'ዩ።

ኣብ መጀመርታ ወርሓት ዓመተ 1990፡ የማነ ባሪያ፡ ኣብ ኣዳራሽ ለይታዊ ትልሂት ኩዋ፡ ክልተ ደርፍታት ስምዒት ብዝተንኸፍ መገዲ ሓጀቱ ገይሩ ይደርፍ ኔሩ'ዩ። እዘን ደርፍታት ከኣ፡ "ሓዳር ገይርኪ" ን "ተፈላሊላ ዲና" ዚብላ ኢየን።

ድሕሪ ሕልፈት በሃር የማነ ባሪያ ከኣ፡ ኣብ ዩኒቨርሲቲ ኣሥመራ፡ ኣብ ክፍሊ ዓውዲ ሞያ ጋዜጠኝነት ዚመሃሩ ዚነበሩን ተሓጋዝቶምን፡ ኣብ ዓመተ 1991 ዓ.ም፡ ኣዳሊዮም ናብ ሕዝቢ ዘርጊሖም ካብ ዚነበሩ፡ መጽሔት 'ጸሊም ኩኩብ'፡ እዘን ክልተ ፍቱዋት ደርፍታት የማነ፡ ደጊሙ ኪደርፈን ይዳሎ ምንባሩን ናቱ ምዃነን ዚገልጽ ጽሑፍ፡ ኣብታ መጽሔት ተኸቲቱ ምንባሩ ተዘኸሮ ትማሊ'ዩ።

እዘን ክልተ ፍርያት ስነ ጥበብ፡ ኣብ ልቢ የማነ ተዘሪኣን፡ ዝግኹካን ዚተወልዳን ምዃነን ካብቲ ኣብ መጽሔት ጸሊም ኩኩብ ዚቐረበ መሪዳኢታ ምርኣይ እኩል ኢዩ። ገብረጻድቕ ከኣ፡ ከም ሓደ ኣርካን ከያኒ መጠን፡ ነዘን ደርፍታት ሕይወት ሰኹዑ፡ ምስ ሓቀኛ ታሪኽ ሕይወቱ ኣዛሚዱ፡ ቐመም እታ ከም ወለሽ እንጌራ ትጥዕምን ከም ሓዋዝ ስንቂ ሕልና ተስንቐን መሠንቆኡ ኣቐሚሙን ወሪቡን፡ ንዘንተእለት ሕላገት ኣሰር ክእለቱ ዘምስኸረሉ'ዩ።

ኸቡራት ኣንብብቲ፡ እዚ ታሪኽ ንምምዕባል ይኹን ንምድራዕ፡ ካልእ ሓበሬታ ወይ ሃናጺ ርእይቶ እንተለኩም ማዕጺ ኢሂን ምሂን ራሒብ'ዩ። ስጋብ ሕጂ ብዝተማእረረ ሓበሬታ መሠረት፡ ንወይዘሮ ኢትዮጵያ ንጉሠ ብየማነ ባሪያ ተደሪሱ ዚተደርፈ፡ ደሓር ግና ብመስንቆ ገቢሩ ንወይዘሮ ወነሽ ኣብራሃ፡ ብድንቂ ሓውያ፡ ኣብ 1964 ደጊሙ ዚተዘየመ ታሪካዊ ስነ ጥበባዊ ስርሓት'ዩ።

ባርያ ሻራን እድልዎን ዘይበሉ፡ ብዘበርከቱ ዘይጀሃር በዓል ፍሉይ ባህርን ልዩናን'ዩ።
ወ/ሮ ኢትዮጵያ ንጉሰ

እድቅ፡ ለጋስን ለዋህን'ዩ። ኪእገቡን ኪሓዝንን ብጭሩኡ'ዩ ስምዒቲ ዚገልጽ እምበር ከፋእ እድዳረብ'ዩ።
ወይዘሮ ወነሽ ኣብራሃ ኣብ 1973 ገረብብታ ዘበለቱ'ዩ።

ብዛዕባ እተን ደርፍታት ኩኦ ምስተን ደርፍታት ዚሳነይ ዛንታ እዚ ካብ በልና፡ ናብ ካልእ ነጥብታት ኪንሰግር እፈቱ።

ገብረጻድቕ፡ ከም ኣዝማሪ ኩይኑ ኣብ ብዙሕ መድረኻት ምርኣት ሙዚቃዊ ክእለቱ ኣርእዮን ብቐዓቱ ኣመስኪሩን'ዩ። ኣብ ግዜ ዕድመ ኩተቱ ኩይኑ፡ ኣብ ዓድዋ ዚፈለሞ ዕዮ ኣዝማርነት፡ ብቐልጡፍ ሳላ ወሰን ዘይብሉ ክእለቱን ወኑን፡ ኣብ ሸረ፡ ኣብ ኣክሱምን ወቐሮ-ማራይን ኪዕደም ዕድል ተራሕዮሉ'ዩ።

ኣብ ትግራይ፡ ኣብ ኤርትራ፡ ኣብ ጎንደርን ሸዋን ካልኣን፡ ኣብ ባህላዊ ጸወታ ጭራ መዳርግቲ ዘይነበሮ ኣዝማሪ ገብረጻድቕ ገብረሚካኤል 'ወዲ ግራዝማቕ ገረንቺኤል'፡ ንገብረጻድቕ ሓደ ካብ መምሃራኑ ምንባሩ፡ ኣብ 1964፡ ኣብ ዝላ ማንዳ ጥልያን ንበዓል ቤቱ ነበር ወይዘሮ ኣበባ ደሞዝ፡ ኣብቲ ግዜ ደቂ ሓደ ሰፈር ወይ ደቂ ዝዛውቲ ብምንባሮም፡ ኣብ ቤታ፡ ስእሊ መምህሩ ብምርኣይ ተዓኒዱ፡ ኣተኩሩ ይጥምቶ።

ኣብ ሞንጎ፡ ወይዘሮ ኣበባ ከምዚ ከትብል ሓተተቶ፡ "እንታይ ደኣ ኣቐኸርካ ትጥምቶ ኣለካ፡ ትፈልጦ ዲካ?"

ወናምን ወሩይን አዝማሪ ገብረጻድቆ ገብረሚካኤል።

አቤል ተከሰተ ወዲ ጓሉ ንገብረጻድቆ ወልደዮሐንስ።

ጻድቆ ከአ: “እዋእ:ገሪሙኒ! እው:እፈልጦ ኢዮ።እዚ ደአ መምህርና እንዲዮ።እንታይ ኩይነ ደአ ዘይፈልጦ።አንቲ ንስኺ እኪ መስለኒ በዓልቲ ቤቱ፣ ማሕለፊያ ዝኮነት በዓልቲ ቤት ከም ዘላቶ እስምዕ ኢዮ።አንቲ እዚ ደአ፣ ከመይ ዚበለ።መምህር ጭራ እመስለኺ።ወዘተ” ኪብል ከምዘዕለላ፣ ወይዘሮ አበባ ድሕሪ 44 ዓመት፣ንድሕሪት ተመሊሳ ሕሉፍ ሕይወት እናተቐጀላ ትዝኸሮ ኢያ።አይፋለጡን ኔሮም ወይ አየስተምሃሮን ኢሎም ንዚዘረቡ።እዚ ሓጺር መግለጺ መልሲ ይኸውን ኢዮ።

ገብረጻድቆ:ንአዝማሪ ቡዙአየነ ዘገዮ፡ፈለማ ዚረአዮ ኣብ ከተማ ሸረ ኢዮ። ብድሕሪሉ፡ ኣብ ከተማ ኣሥመራ ከባቢ ኪዳነ ምሕረትን ኣባሻዉልን ሌላ ሕድሕዶም ከጉላልዕ ብምፍላሙ፡ጸኒሒም መታዕይይትን መውዓልትን ኮይኖም ኢዮም።

ብባህሪኦም ክልቲኦም ለጋሳትን ለውሃትን ምንባሮም፡ ሓደ ካብ ዚገብሮም ኢዮ።ኣብ ገድሊ ኢዮም ተራኪቦም ወይ ዚፋለጡ ዚብል ወግዲ፡ ካብ ዘይምርዳእ ወይ ካብ ዘይምፍላጥ ኢዮ።

ንእግረ መደይ፡ቡዙአየነ ዘገዮ ኣይወለደን ዚብል ሓበሬታ፡ጌጋ ምጃኑ ሓንቲ ጓሉ ኣብ ሱዳን፡ሓደ ደባይ ዚተብሃለ ወዱ ድማ፡ ኣብ ኢትዮጵያ ኣብ ከተማ ማይ ቐነጣል ዚነበር ዚነበረ፡ብስራሕ ጉዳይ ኣብ ‘አዋሽ ኣርባ’ ተዋፊሩ ምንባሩ ይፍለጥ።

ወሩይ አዝማሪ ቡዙአየነ ዘገዮ።

አዝማሪ ጻድቆ፡ ወዲ 13 ዓመት ኣብ ዝጋማገመሉ ድማ፡ ናብ ራማ፣ እሕሰአ፣ ዓዲ ጃላ፣መንደፊራ፣ኣሥመራን ባጽዕን ዘለዎ ሃረርታ መዚቃን ዕሊ ኣዝማርነትን ዘደረዐ ባይታ ብጸዕሩ ኣንጺፉ ኢዮ።ካብ ባጽዕ ንፊለማ ግዜ በጺሑ ብዝተመልሰ፡ኣብ ከባቢ ኪዳነ ምሕረት ዝነበራ እንዳ ስዋታት ተጻዋቲ ክራር፡ ኣብ ማሕበራዊ ወራዶት ድማ፡ክራር፣መሠንቆን ፋምፋምን ብምጽዋት ተመራጺ ኣዝማሪ ኮይኑ ኢዮ።

ብፍላይ ኣብ ኣባሻውል እኒ ጸሃይቱ በራኺ ብክራር እናከረራ ዕድጋ ዓብሊለናሉ ኣብ ዚነበራ ግዜ፡ኣብ ኪዳነ ምሕረት ዚነበራ ወነንቲ እንዳ ስዋታት፡እተን ኪራር ዘይጻወታ ዚነበራ፡ምስ ገብረጻድቆ ሳምዕ ብምግባር፡ክራር ገይሩ ቤተን ኪዕምረለን ዓማዊልን ኪሕጉሰለ ኩነ ኪስሕበለን ግዜ ኣይወሰደሉን ኢዮ።

ኤልያስ መስመር፡ኣብ ኣውራጃ ሓማሴንን ኣብ ሰራየን ወሩይ አዝማሪ ዚነበሩ ኣቦ ኢዮም።ኣብ ከተማ ኣሥመራ ዚነበረት ማሕበር ኣዝመርቲ ኣቦ መንበር ኔሮም።ኣቦ፡እቲ ሓይል ከያኒ ኣማኑኤል ኤልያስን ክልተ ፍሉጣት ነበር ተዋሰኝቲ ደቂ ኣንስትዮን ኢዮም።

ተጻሕፊ፡ ብዕለት 14-12-2008

ኣብ 1950ታት፡ ናብ ዓድዋ ከባቢ ዓዲ ኣቡን ናብ ቤተሰቦም ኩነ ናብ ኣክሱም ማሪያም ጽዮን ኪነግዱ፡ ኣብ ዝመላለሱ ግዜ፡ንጻድቆ ኪፈልጥም ከም ዚኸኣሉ ዓበይቲ የዘንትዉ ኢዮም።

መጋሪያ ጸምራ፡ንገብረጻድቆን ንኤልያስ መስመርን ተዛምዶም ኢዮ።ኣቦ መምበር ሰብ ጭራ ዋጣ ዚነበሩ ኣቦይ ኤልያስ መስመር፡ኣብ ልዕሊ ገብረጻድቆ ዘይተኣደነ ኣኸብሮት ከም ዚነበሮም ማንም ዚምስኸሮ ሓቂ ኢዮ።

ገብረጻድቆ ድማ፡ካብ ወናም አዝማሪ ኣቦይ ኤልያስ ብዙሕ ፍቕርን ትምህትን ካብ ግዜ ቐልዕነቱ ኣትሒዙ ረኺቡ ኢዮ።

ኣብ 1958 ገብረጻድቆ ምስ ኣቦይ ኤልያስ መስመር ኣብ ከተማ ኣሥመራ፡ ኣብ ሓደ ሃይማኖታዊ ጽንብል ከም ዚተራኸቡ ዚዝኸኩ ኣለዉ ኢዮም።

ወዲ 14 ዓመት፡ ኣብ ዚኮነሉ ድማ፡ስሙ ኣብ ከረን፣ባጽዕ፣አሥመራ፣መንደፊራን ዓድዋን ምሒር ገኒኑ ኪወጽእ ኩነ ፍናንን ናእዳን ኪውሕዘሉ ከም ቐጽበት ተራእዮ።ኣብ መርዓን ደርዓን ኩነ ኣብ ጽንብል ስነ-ስርዓት ምቕንጣጥ ምስ እኒ ጎጀ 4ምፋም፣ክራርን ጭራን ኪጻወት ልሙድ ተርእዮ ኮይኑ ኢዩ።

ኣብ 1959/60 ከአ፡ዝንኡን ወሩኡን ናብ ኩሉ ኩርናዓት፡ ከም ሮማዲ ሰራውሩ ናብ ኩሉ ኣንፈት ኣስፋሕፈሐ።ከምቲ፡“ብዚኣረገ ብዕራይ ዝኣርግ የለን” ዚበሃል፡ንመንፊሉን ኣእምሩኡን ቐጻሊ ብዘይሕለል ልምምድን ኣሰራርሓን ይኹን እናሻዕ ጸወታ ሙዚቃ ምዝውታር ሕላገት ገብረጻድቕ ብምንባሩ፡ወትሩ ሓዲስ ብልሕን ፈጠራን ምምጻእ ሕመረት ስብእኑ ካባ ሙዚቀኛ ለበሰ፤ ኣብ ጸልማት ጉዕዞ ሕይወት ዕሸልነቱ ገምብል ኩይኑ ተኮልዐ።

እዞም ኣብ ገብረመድሕን ኪዳነ፡ ‘ወድባ ኪዳነ’ ይበሃሉ።ኣብ ፈረስማይ ኮይኖም ጭራዋጣ ንብዙሓት ኣዝመርቲ ዝሸጡ ዚነብሩ ኢዮም።ወርሒ ጥሪ 1956 ደጊዶት ገብራሔት ወዲ ሓዘ ብዝሞቱ ዚረኣይዎ ንገብረጻድቕ፡ደሓር ኣብ መወዳእታ 1950ታት፡ ጭራ ኪሸጡ ናብ ኣሥመራ ብዝኸዱ፡ገብረጻድቕ ባዕሉ ዚሰርሓ መሠንቕ ገቢሩ ኪጻወት ረከብዎ።

ኣብ መንደፊራ ኮይኑ ዘኸፋፍለሎም ዚነበረ፡እቲ ህቡብ ኣዝማሪ ብረይ ወዲ የሓንሰይ ነበረ።ካብ ኣሥመራን መንደፊራን ኮነ ካብቲ ከባቢ ጭራ ዚደልዩ ብቐረባ ክዕድጉ ይኸእሉ ነበሩ።

“ደቂ የሓንሰይ ክልተ ኢዮም፤ እቲ ሓደ ብረይ፣እቲ ሓደ ንጉሠ ኢዮም፤ ሓደራኪ ማሪያም ኣይትፈላልይዮም።”

ብዝብል ደርፊ ካብ ግዜ ጥልያን ኣትሒዞም ዝፍለጡ ኣዝመርቲ ኮይኖም፡ኣብ ምዕባይ ባህሊ ትግርኛ ዕዙዝ ግደ ዚገበሩ፣ስጋብ እዚ ቐረባ እዋን ኣብ መንደፊራ ኣቶ ብረይ፣ኣብ ዓድዋ ኣቶ ንጉስ ብሕይወት ይነብሩ ነበሩ።

ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ፡እታ ንመጀመርታ ግዜ ኣብ ሕይወቱ፡ደቂ ገዛውቱ ወይ ደቂ መንደሩ ኣሰላምም ክርስትያኖም፡ገንዘብ ኣዋጺኦም ክትዕደግ ዚገበርዎ ካብዞም ኣቦ ኢዮ ተገዚኡ።

ደቕ፡አፋፍኖት ኣሰራርሓ መሠንቕ ድሕሪ ምህሮ ኣዲኡ ፈለማ ካብዞም ኣቦ ከም ዚወሰደ ይእመን ኢዩ።ኣደይ ኣወጣሽ ትኩርትን በላሕን ብምንባረን፡ቐዲ ኣሰራርሓ ጭራ ካብ ኣዝመርቲን ሰራሕትን ባዕሉን ንባዕሉን ብምዕዛብ ይመሃራ ብምንባረን፡ኣቦይ ገብረመድሕን ብኣድናቕትን ኣኸብሮን ዋጋ ኣሕሲሮም ኪሸጡለን ከም ዚተቐሰቡ ዓቢይቲ ሰብ ዕድመ ጸጋ የዘንትው ኢዩ።

ኣብ 1961 ዓመተ ምሕረት ኣቆጻጽራ ሓበሻ፡ቐዳማይ ምርኢት ኤክስፖ፡ኣብ ዚተካየደሉ ንጻድቕይ ፍሉይ ጦብላሕታ ፈጠሩሉ ኢዩ።ዚተፈላለዩ ዓይነታት መሳርሒ ሙዚቃ ኪለማመድን ባዕሉን ንባዕሉን ኣሰር ወላዲት ኣዲኡ ርዲሙ ፍልጠቱን ዕሉን ክዕብይ ዕላመቱ ካብ ብጊሓቱ ዚገበረ፣እዚውን ናህሪ ዕቤቱ ወሰኸሉ።ምስ ኖታን ምስ መምሃራን ሙዚቃን ድማ ብሰፊሑ ክላለ ዕድል ተኸፊትሉዮ።

ኣቦ ጻድቕይ፡ ኣቦይ ወልደዮሐንስ ሻምብቆ፣ጥሩምባ፣መለኸትን ከበሮን ጽቡቕ ገይሮም ይጻወቱ ብምንባሮም፡ዓቢይቲ ወለዲ ደቂ ማይ ጋርማን ደቂ እንዳ ገብሬኤልን፡ ኣብዚ ቐረባ እዋን ሓቢሮሙኒ ኢዮም።ተስፋይ፡ሸሕኳ ወላዲ ኣቡኡ ኣብ ግዜ ሕጻንነቱ ካብዛ ዓለም ተተፈለዩ፣ካብ ቤቱን ዓድዋን ኣብ 1955 ኣትሒዙ ይፈለይ፡ንሱ ፈላሚ ሙዚቀኛ እምበር ማንም ኣብ ዓሌቱ ሙዚቃ ዚጻወት ከምዘይነበረ ይዘረብዮ።

ኣሸናፊ ደስታ ዚበሃል ወዲ ሓው ድማ፡ጭራ ዚፈታትን ዚነበረ መንእሰይ’ዩ።ንሱ፡ ኣቦይ ገብረማሪያም ማለት ኣቦ ብርሃነ ወዲ በይነን ንወይዘሮ ኣወጣሽ ከም ጥሩምባን መለኸትን ይጻወቱ ምንባሮም ዛንታ ከም ዝሰምዕ ይዘረብ ኢዩ።

ካብ ኣሕዋቱ ስጋብ ሕጂ ብዛዕባ ብርሃነ ‘ወዲ በይነን’፡ ንእምበይተይ ኣወጣሽ ጋረድ ጭቡጥ ሓበሬታ ኣይተረኸበን እምበር መሳርሒ ሙዚቃ ዘይጻወት ዳርጋ የብሎምን ኪበሃል ይክኣል ኢዩ።ተስፋይ ወልደዮሐንስ፡ጭራ፣ቐዳሽን ክራርን ወዘተን፡ደስታ ጭራ ግርም ገይሩ ይጻወት ምንባሩ፡በርሀ ‘ተጨላ’ ተኩነ ኣይቐጸሎን እምበር ከም ዚጻወት ዚነበረ፡ካብ ገዳይም ጋዜጠኛታትን ፈልጥቶምን፡ ናይ ዓይኒ ምስኸርነቶም ረኺቦ ኢዩ።

ደቂ ደስታ ወልደዮሐንስ ተኮነ፡ ኣብ ሙዚቓ ዓሚየቕ ፍቕርን ኸእለትን ኣለዎም ኢዩ።ኣብነት፡ምስግና ደስታ፡ ወዲ ሓው ተወሲድና፡ ኣብ ኦርጋን፣ጭራ፣ክራርን ዘደንቕ ክእለት ከምዘለዎ ዚፍለጥ ኢዩ።

እቶም ካልኣት እኒ ተኮነ ቤተሰባዊ ጸቕጢ ተዘይሓሊኸዎም፡ኣብ ሙዚቃ ኣፋፍኖት ኣለዎም ኢዩ።“ጭራ ንመን ጠቐማ።!” ወይ ከኣ “ዋጦት..እንዳ ዋጦት!” ዝብላ ዘረባ፡ኣብ ብዙሕ ስድራቤታት ሃሲያ ከምዘውረዳ መጠን፡ ኣብ ስድራ እንዳ ኣያ ወልደዮሐንስ ‘ወልያሃንስ’፡ከኣ ሕማቕ በሰላኣ፡ገዲፋ ኢዩ። ጻድቕ፡ኣብ ኣዚዩ ንኡስ ዕድሜኡ፡ኣብ ሃይማኖታውን ኩነ ኣብ ማሕበራዊ ወራዮትን፡መሠንቆ፣ክራር፣ሻምብቆ፣ፋምፋምን ከበሮን ኪጻወት ዚተዓዘቡ ኣድነቕቲ ሙዚቃ፡ዚህብዎ ዚንበሩ ደገፍ፡ንመሳልል ዕቤቱ ቕንጽፍ ገበሮ።

እቲ ናህሪ ሙዚቃዊ ዕቤቱ፡ ናብ ምልላይን ምልምማድን ከም እኒ ጊታር፣ኦርጋን፣ቫዮሊን፣ፒያኖን ኣኮርዲዮን ዚኣመሰሉ መሳርሒ ሙዚቃ ኣሰጋገሮ።

ጻድቅ፣ካብ ቦታ ናብ ቦታ፣ካብ ዓዲ ናብ ዓዲ ከብ ካብ ከተማ ናብ ከተማ ከይተሓለለ ብምዝውዋር ኣድማስ ዝንኡን ክእለቱን ንሰማይ ከዓርግ ክወን ገበረ።ከተማን ገጠርን ትግራይን ኤርትራን ስሙ ብዘስመየ፡ኣብ ጉጅለ ሙዚቃ ተሓቂፋውን ብስሩዕ ክዓምም ጀመረ።

መምህር ኣፈወርቂ ገዘህኝ፡ጋዜጠኛን ከያንን ኮይኖም ብርኽት ዝበሉ ዓመታት ዚዓየዩ ኢዮም።ንገብረጻድቅን ንተስፋይን ካብ ግዜ ቁልዕነቶም ኢዮም ዚፈልጥዎም።ብዛዕባ ገብረጻድቅን ኪነትን ከዕሉሉኒ፡ ኣብ ቐረባ ግዜ ኣብ ዚተወከስኻዎም ብፍሕሮውን ብሩህን ገጽ፡ ሓጎፋይ ቢሎም ተቐቢሎም፡ ኣብ መጋሪያ ወግዲ-ሙዚቃ፡ ሓበሬታ ኣስኒቆሙኒ ኣዮም።

መምህር ኣፈወርቂ፡ጠርናፊ ጉጅለ ሙዚቃ 'ቀይ ኪነት' ኮይኖም ገለ ዓመታት ዓሚሞም ኢዮም።ንሎሚ ኣብቲ ዘድሃብኹሉ ጉዳይ ከተኹር ኢዮ።ኣብ 1959/60፡ትምህርቶም ኣቋሪጸም ናብ ከተማ ኣሥመራ ብዝኸዱ፡ገብረጻድቅን ተስፋይን ብጻወታ ኸራርን ጭራን ፍሉጣት ኮይኖም ጸንሕዎም።ኣብ ባራትን እንዳ ስዋን ስዋም ግኑን ከብይኑ ነበረ።ተስፋይ፡ ምሸት-ምሸት ሳይክል ኣንተካረየ፡ጎደናታት ኣሥመራ ካብ ኪዳነ ምሕረት ናብ ላዕላይ ባራትን ካምፖሎን ወዘተን ኪዘውር ከሎ፡ጻድቅ፡ ከም ዲጄ ናይ ሎሚ ኣጸዋውዓ ንብሎ፡ ኣብ እንዳ ስዋታት፡ሙዚቃ እናተጻወተ ዕዳጋ ኪዕምር ከም ዚዝኸሩ

ገብረጻድቅ፡ኣብ 1967 ዓ.ም ካብ ኣሥመራ ናብ ኣብ ኣክሱም ብዙሕ ግዜ ይቐርቡ ነበረ።ብፍላይ ኣክሱም ይሕልፎ ምንባሩ ብዙሓት ይዝኸርዎ ከባቢ የስተምህሩ ብምንባርም፡መሕረዕኡም ኣብ ከእሉ።

መም ኣፈወርቂ፡ምስ ገብረጻድቅ ኣብ ሓደ ተተሓሒዙ ከኣ፡ብዕምቆት ኪዕዘብዎ ኪኢሎም ሊድን ቦክስን፣ክራር፣ሃርሞኒካ፣ጭራ፣ኣኮርዲዮን ከይተረፈ ኣውጊዕዎም ኢዮ።ኣንጊሁ ተንሲኡ ኢዮም።

ኣብ ካሌብ ሆቴል፡ ካብ ሃገር ፍቕር ትያትር ብዝመጹ፡ገብረጻድቅ ነታ ኣኮርዲዮን ኪጻወተላ ኢሉ ተፈተነ፡ልዕሊ ዓቕሙ ኮይና ከቢዳቶ፡ደሓር ብክልተ ወገን እኒ መምህር ኣፈወርቂ ሓዘሙሉ፡ከይትንቀሳቀስ ድማ መስማር ገይሮም ብክልተ ወገን ብምውቓዕ ኣጽንዕሉ፡ሻቡ ጽቡቕ ገቢሩ ነታ ኣኮርዲዮን ኪጻወታ ከም ዚተዓዘቡ ብኣድናቆት ይዝኸርዎ ኢዮም።

ኣብ 1969 ዓ.ም፡ኣብ ኣክሱም ጥራይ 3 ካሴት ዚከውን ደርፍታት፡ገብረጻድቅ ኣብ ካሴት ቐሪጹ ምንባሩ፡እንተኮነ ቐይሕ ራዕዲ ብዝመጸ ብፍርሒ ክጠፍእ ምግባርም፡ ጣዕሳ ብዘስምዕ ስምዒት ተዘኸርኦም ወሲኾም ብምውጋዕ፡ኣብ ሰልሚ ሓሳብ ተሸሚሞም፣ ንዓይ'ውን ሸሚሞሙኒ ኢዮም።

ዓድዋ ብዚተመልሰ፡ድሕሪ ማእሰርቱ ኣብ 1969 ካብ ወርሒ ሕዳር ንነጀው፡ኣብዝሓ ግዜ ኣብ ኢዮም።መምህር ኣፈወርቂ ድማ፡ኣብ ኣክሱም ኣክሱም ነበረ።በዚ ኸኣ፡ምስ ጻድቅ ኪራኸቡ

መዕረፊ ኣጋይሽ ይሓድሩ ምስ ምንባርም ኢዮም።ካብ መሳርሒ ሙዚቃ፡ ጊታር በይዝ፡ ኪጻወት ርእዮም ኢዮም።ፍሉት ከም ዚጻወት ልምምድ ምግባር ኤዘውትር ምንባሩ እዝኸሩ

ዚመጹ፡ሙዚቀኛታት ምርኢት ከርእዩ

ኣብ ከተማ ኣብ ኣክሱም ዚነበረት፡ጉጅለ ኪነት ቐያሕ ኢዮ።“ቀይ ኪነት”።

ብርሃነ ሃይለ ጭራ ሓዘ ፊተውራሪ ኪነት ኮይኑ ይረኣይ ኣሎ። ኣብ ጋዜጣ 'የዛሬይቱ ኢትዮጵያ' ኣብ 1972 ተሓቲሙ ዚወጸ ኢዮ።

ገብረጻድቅ፡ ኣብዛ ኪነት ብቐጥታን ብተዘዋዋርን ዓቢ ግደ ከምዘለዎ ይእመንዮ።

ገብረጻድቅ፡ ከም ሓደ ወሩይን ኣርካን ሙዚቀኛ መጠን ምስ ብዙሕ ሰብ ተፋሊጡ ኢዮ።እልቢ ዘይብሎም ባህልን ሙዚቃን ዚፈትዉን ዘድንቑን ልዑል ክብርን ፍቕርን

ተጓጎሎ ኢዮ።ካብ ዝነኣስ ስጋብ ዝዓበየ፡ብፍልጠት ይኹን ብስልጣን ደርማስ ኸብሪ ተመጢዎ ኢዮ።

ንሱ'ውን ተኮነ፡ንሃገር፡ንሓርባኛታት፡ንጅጋኑ፡ንተጋደልቲ፡ንሰራዊት ሃገር ከብ ንወይዘራዝር ብዉሕዱ ደሪፉ ኢዮ።ኣብነት ንወይዘሪት ሓማሴን፣ንወይዘሪት መቐለ፣ንወይዘሪት ትግራይን ወዘተን ከይተረፈ በታ፡ ከም ሰብ ትዛረብ ጭርኡ ግርም ገይሩ፡ደሪፉ ኢዮ።

“ለማሊሞውንዶ ይበሃል ገደሊዮ፣ ገደል እማኢ እንሆ ዘመንዮ።”

ኣዝማሪ ኣሰፋ ኣባተ፡ ሓደ ካብቶም ወሎ፡ድሕሪ ኣብ 19 ክ/ዘመን፡ ዚነበረ ኣዝማሪ ዓቢ ጦሃ፡ ዘፍረዮቶም ወሩያት፡ ሰብ ጭራ ዋጣ ፊተውራሪዮ። ምስ ገብረጻድቅ ብዙሕ ዘመሳሰሎም ባህሪያትን ታሪኽን ኣለዎም ኢዮ።ገብረጻድቅ፡ ንስርሓቱ ምሒር፡ ካብ ምፍታዉ ዚተልዓለ፡ንደርፍታቱ ደጊሙ ዚደርፎ ኔሩ ኢዮ።እቲ ዝገርም ከኣ፡ገብረጻድቅ ናብ ስራሕ ኣዝማርነት ብዕሊ ክጸንበር፡ኣዝማሪ ኣሰፋ ኣባተ፡ ተጻሕፊ፡ብዕለት 14-12-2008

ካብዛ ዓለም ብሞት ምፍላይ ኢዩ። ገለ-ገለ ብዘይምፍላጥ ደርፍታት፡ ኣሰፋ ናይ ገብረጻድቕ መሲልዎም፡ ናይ ገብረጻድቕ ኢዩ ቢሎም ዚካትዑ ትዕዘቦ ነገር ኢዩ። ኣብነት፡ ‘ሽሞንማናው ለኔ’ ሓንቲያ።

**“ሽሞንማናው ለኔ...
ወይኔየ፡ ወይኔየ ሳልማር ቀሪቼ (2x)
በልጅነት ወራት መቀለድ ኣብዚቹ።”**

መቐርብን መሳርሖትን ገብረጻድቕ ካብ ዚነበሩ ሓደ ይስሓቕ ባንጃው ኢዩ። ብዛዕባ ገብረጻድቕ፡ ኣብ ዘልዓልካሉ ግዜ ኣብ ፍሉይ ጦብላሕታ ኪሸመም ብቐሊሉ ትዕዘቦ ኢካ። ገብረጻድቕ፡ ምስ ፍሉይ ክእለቱ ኣብ ሙዚቃ ንጎንደር፡ ኣዲስ ኣበባን ካልኦት ከተማታት ኢትዮጵያን ከፊት ሱዳን ሙዚቃዊ ምርኢት ካብ ዚተገዳዙ፡ ሓደ ምንባሩ ኣብ ወግዑ የዘንትዉ ኢዩ። ጻድቕ፡ ፍሉይ ሙዚቀኛን ፍሉይ ምልኪ መሠንቆን ዚነበሮ፡ ድንቕ ከየኒ ምንባሩ ብኣንክሮ ይዝኸዮ።

ይስሓቕ፡ ኣብ ፖሊስ ኣኪስትራ ኤርትራ ኮይኑ ኣብ ዕቤት ሙዚቃ ዓቢ ኣስተዋጽኦ ዚገበረ ከየኒ ኢዩ። ካልኦ ምዕልቲ ኣስፊሖ ኪገልጹ ኪፍትን ኢዩ።

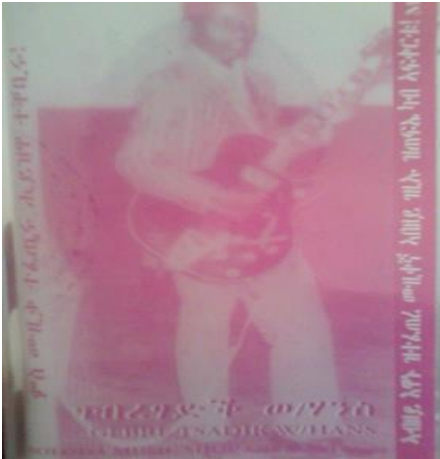
ብዛዕባ ገብረጻድቕ ኣድሂቦም ብጨለፍታ ይኹን ብሰፊሖ፡ ካብ ዚጸሓፉ ጸሓፍቲ ታሪክ፡ ንሎሚ ንሓንቲ ናባኹም ከብሎዮ።

“ጉጅለ ባህሊ ሙዚቃ ወያነ፡ ኣብ 1968 ዓ.ም፡ ኣብ ዝተመሰረተሉ ግዜ፡ ኣቐድም ኣቢሎም ድምጻውያን ዚነበሩ፡ ከም እኒ ቡዛየነህ ዘገየ፡ ገብረጻድቕ ባሪያ፡ ባህታ ገብረሕይወትን ተምሃራይ ሙዚቃ ዚነበረ፡ ተወልደ ጁብቲ ናብ ሕወሓት ስጋብ 1969 ተጸንቢሮም ነይሮም።

እዞም ሰብ ሞያ፡ ነታ ጉጅለ ባህሊ ኣድላይ ዘበለ ክእለቶም፡ ዚወፈዩ ፈላሞት ክኾኑ ከለዉ፡ ጭራዋጣ (መሠንቆ) ተባሂሉ ዚፍለጥ ባህላዊ መሣርሒ ሙዚቃ ናብ ዘደንቕ ዘመናውነት ዚቐየረ፡ እቲ ኣብ መወዳእታ 1969 ዓ.ም ዚተሰለፈ ገብረጻድቕ፡ እዚ ይተርፎዮ ዘይበሃል ከያኒ ኔሩ።” ክብል ጸሓፊ ታሪክ ብሰፊሖት ኣማረ፡ ብሓጺሩ ብዛዕባ ገብረጻድቕ ትዕዘብቱ ብከምዚ መልኽዕ ገለጹ ኢዩ።

ገብረጻድቕ፡ ካብተን ዚመልኸን ብርኽት ዚበላ፡ ዚተፈላለያ መሣርሒ ሙዚቃ፡ ንጊታር ሓዙ ከሎ ዝገልጹ ኢዩ። ኣብ የማን ዘሎ ስእሊ።

ሓለን ገብረጻድቕ፡ ምስ ደቂ ማሕበራ፡ ኣብ ገዛ ብርሃኑ፡ ኣብ ጫፍ ወገን ጸጋም እናበልዐት ዘላ ኢያ።

ሰላም ኸመይ ኣለኹ፤

ሰላም ከመይ ኣለኹ፤ ክብርቲ ወይዘሪት፤
ብዙሕ ተፈላሊና፡፡ረሲዕከኒ እምበሪ፤
ኣካይዳኣ ህዱእ፡መዘና ዘይብላ፤
ዚወጻ የብላን፡ብመልኸዕ ቐንጂና።

ተትመጽኒ ምሓሸኒ ኔሩ
ግዜይ ኣሕልፊዮ ፍቕርና ሓሪሩ፤
ኣካይዳኣ ህዱእ፡መዘና ዘይብላ፤
ዚወጻ የብላን፡ብመልኸዕ ቐንጂና።

ኣብ ማሳዋ ከይደ ኔረ

ኣብ ማሳዋ ከይደ ኔረ፤
ብሃንደበት ተዛዊረ፤
ምስ ረኣኸዋ ተገሪመ።

ብወረ ኪሰምዕ፡ ኣይኣምንን ኔረ፤
ፎርማ ጠባይኪ፡ ኣብ ልባይ ሰፈረ።

ስኒ ጀደይ

ስኒ ጀደይ፡ደቂ ዓደይ፤
ለሚደስ ኣቢዩኒ

ወይዘሪት ሓማሴን

ጽብቕቲ ቁናኖ፡ስና ወርቂ ዝለበሰ፤
ኣባይ ኮን ትርከብ ወይዘሪት ሓማሴን።
ዋይ ከጥዕመላ፡እቲ ቐኖ ናይ ኣዴታታ፤
ብማዕዶ ትማርኸ፡ዘይብላ መሰታ።

ገብረጻድቕ፡ ካብ ኣሥመራ ናብ ዓድዋ ምስ ተመልሰ፡ ኣብ መሰልጠን መምሃራን ዓድዋ ዓባይ ፒያኖ ኪጻወት ኩነ ኣብ ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን ዚነበራ ፒያኖ ትርከብን መሳርሒ ሙዚቃ ኪጻወት ዚረኣዩ መቐርብን መሓዝቱን ንክእለቱ ምሒር ተገሪሞሙሉ ኢዮም። ድሕሪ በዓል ኣባይ ጎበዜ፡ዚጻውተን ስኢንን ኮፍ ኢሉን ዚነበራ ዚተፈላለየ መሳርሒታት ሙዚቃ ሳላ ገብረጻድቕ ሕይወት ሰርዓ።

ኣብ ከተማ መቐለ፡ ኣብ ኣዳራሽ ኣብራሃ ካስትል ሆቴል፡ ዚነበረት ዓባይ ፒያኖ፡ገብረጻድቕ ጥራይ ይጻወተላ ምንባሩ ገዳይም ከየንትን ዓባይትን ምስኸሮም ይህቡካ ኢዮም።

ብሓጺሩ፡ገብረጻድቕ ካብ ዘይተጻወቶም፡ ዚተጻወቶም መሳርሒ ሙዚቃ ይበዝሑ ኪበሃል ይክእል ኢዩ።ስጋብ ሕጂ፡ ናይ ዓይኒ ምስክርነት ካብ ዚተረኽበም፡ከበሮ ባህላውን ዘመናውን፡ጊታር ሊድን፡በይዝን ቦክስ፤ ክራር፡ቫዮሊን፤ኣኮርድዮን፤ኦርጋን፤ፒያኖ፤ቫምብቆን ፋምፋምን ኢዮም።

ተስፋይ ወልደዮሐንስ 'ገረዝጊሔር' ሓው ገብረጻድቕ፡ ዕለት 14-12-2009 ብዛዕባ ገብረጻድቕን ስእሉን ሓቲተቶ ኔረ።ስእሉ፡ እታ ኣብ እኩብ ደርፍታት ገብረጻድቕ ዚሓዘት ካሴት ዘላ፡ጊታር ሒዙ ከሎ ተርእይ ከምዘላቶ፡ምስ ምንዋሕ ግዜን ደጋጊማ ብምስኣላን ደብዚዛን ኣሪጋን ከምዘላ፡እንተኮነ ንሳ ዝኮነት ኪትከውን ኪህብ ድልው ምህላው ገሊጹላይ ኢዩ።

ብዛዕባ መሳርሒ ሙዚቃ ዚጻወቶ ኣድሂበ፡ፍሉይ ሓበሬታ ከም ሓው መጠን ኪህልዎ ይክእል ኢዩ ዝብል እምንቶ ገበረ ብዚሓትትኸዎ ድማ፡"ገብረጻድቕ፡ ኣብ መሳርሒ ሙዚቃ፡ ዘይተሰርሑ ጥራይ ተዘይኮይኖም፡ዚተሰርሑ መሳርሒ ሙዚቃ፡ ኩሎም ይጻወቶም ኔሩ ኢዩ።" ኪብል ሓጺርን ገላጽን ምላሽ ሂቡኒ ኢዩ።

"ብተወሳኺ፡እቲ ኣብ ዚተፈላለየ መጽሓፍቲ፤ መጽሔታት፤ ጋዜጣታት ኩነ ፊደዮ ጣብያታት ገብረጻድቕ ናብ ኣሥመራ ዚኸዱ ድሕሪ ሓው'ዩ። ኣብ 1961 ዓ.ም ኢዩ ተስፋይ ከይዱ ዚብል ከ፡እንታይ ትብል፤ ከም ኣነ ኣብ 1958፡ ገብረጻድቕ ኣብ ኣሥመራ፡ ከም ዚነበረ ሓበሬታ ኣለኒ።" ይብሎ።

ንሱ ኸኣ፡ "እው፡ከየጣለሉ ዝጸሓፉ ከምዘለዉ ኩነ ዚዝረቡ ከምዘለዉ ድሕሪ ምግላጽ፡ኣነ ብወገነይ፡ካብ መቐለ ናብ ከተማ ኣሥመራ፡ ኣብ 1957 ዓ.ም ኢዩ ከይደ።ብድሕረይ ኢዩ 'ናባይ' ኢሉ ገብረጻድቕ መጺኡ።" ክብል ወሲኹ ሓበሬታ ሂቡኒዩ።

ኣብ መወዳእታ፡ብዛዕባ ጭራ ንገብረጻድቕ መን'ዩ ኣስተምሂርዎ ዚብል ግጉይ ሓበሬታ፡ኣብዚ ወርሒ ተኩነ ይቐላሕ ብምንባሩ፡ ቐጻሊ ጻዕሪ ዘድልዮ ምዃኑ ተገንዚበ ኣለኩ።ስለዚ፡ካብቶም እምበይተይ ኣወጣሽ ኢዮን ኣላሚደንኣም ዚበሉኒ ዓባይትን ጎረባብትን፡ ንሎሚ ንገለ ክቐርብ ኢዮ።

“ወ/ሮ አወጣሽ፡ሙጉእ ከሰርሓ እንተለዋ፡ከይርብሽወንን ሕይወቶም ዚመርሑን ዕድል ንምፍጣር ዓሊመን፡ካብ ታሪካን ዒቓን አወጸኢን ሰሪሐን ይህብኦም ኔረን ኢዮን፡ድሕሪ ሙጉእ ምስራሕን፡ናብ ምስፋይ ስፊ ምእታው ልማድን ነበረ፡፡ደቂ ወልያሓንስ ጥዑማት ኢዮም ኔሮም፡፡”፡ዳግማይ ኣብ መበል ካልኣይ ዓመት፡ብዕለት 22-11-2009 ዚተገብረ ቕንጫብ ወግዒ ወ/ሮ ማንጠግበሽ ኢዮ፡፡

ነዚ ሓሳብ ‘ዚ፡ወ/ሮ ለተብርሃን፡ወ/ሮ ንግስቲ ኣበራ፡ወ/ሮ መብራት ኣበራ፡አዲይ ታገይ፣ ኣቦይ ሹምባሽ፡ወ/ሮ ንግስቲ ጋረድ፡ኣቦይ ጆሃር፣ እንዳ ኣቦይ ሳልሕ፣ ኣቦይ መንገሻ፡ወ/ሮ ይብራህ፡ወ/ሮ ታረቆችን፡ ንግዚኡ ዘይዘከርኽዎም ካልኣትን፡ከም ጎረባብትን መቐርብን ዝምስኽርዎ ናይ ዓይኒ ምስኽርነት ኢዮ፡፡

ከም ቤተሰብ ድማ፡አሸናፊ ደስታ ወልደዮሐንስ፡ምስግና ደስታ ወልደዮሐንስ፡ዛይድ ደስታ፡ዳኒኤል ደስታን ወዘተን ነዚ ሓሳብ ይርዕምዎ ኢዮም፡፡ደቂ ኣቦይ ብርሃነ ደስታ፡መምህር ኣበባ፡መምህር ተናኘ፣ ኣህመድ፡ጀማልን ይርጋ ‘ጠብቓ’ን ካልኣትን፡ ኣብቲ ግዜ ዘይነበሩ ወይ ድማ ሕጻውንቲ ዚነበሩ፡ ግና ኣብ ቤቶም ካብ ስድራቤታቶም እናሰምዕዎ ዝዓበዩ ሓበሬታ ተሎ፡ወ/ሮ አወጣሽ ጋረድ ጭራ ከም ዘስተምህሮምን ዝዓለምኦምን ዘራጉድ ኢዮ፡፡

ካብ ኣዕሩኽን መቐርብን ገብረጽድቕ ነበር ብርሃነ፡ወይዘሮ ገርግስ፡ታዲየስን ዝርከብዎም

ከኣ፡ግደይ፡ዓብዱ ኢብራሂም፡ኣቶ ገለ ወሃብቲ ተመሳሳሊ ሓሳብ ኢዮም፡፡

ገብረጻድቕ፡ንፈለማ ግዜ፡ ኣብ 1955ዓ.ም፡ ብርኽት ዝበለ ሽልማት ዝሓፈሰሉ፡ኣብ እንዳ ገብሪኤል-ዓድዋ ዝርኽብ እንዳ ሜስዮ፡፡

ናይ ሎሚ ጽሑፊይ፡ ኣብዚ ኪዛዝም መደብ ሕብረ-ትርኢት፡ ‘ባለሪኒ፡ ኣብ ኣስተዋጽኦ፡ካብ ዚገበራ ሓንቲ፡ እታ “ላ እተመንጨ ሰበይቲ”፡ ብዝብል ስም ዚተብሃለት፡ጓል ‘እንዳ እፈቱ፡፡

ከለኩ፡ኣብ ዕብዮት ጥበብ ብፍላይ፡ ኣብ ግዜ ምምሕዳር እንግሊዝን ድሕሪኡን ዓቢይ ዶና ኤለትሪካ”፡ማለት ‘እታ ኤለትሪክ ትጽዋዕ ዚነበረት፡ው/ሮ ብዙ ኣጽብሃ ስባጋድስ’፡መዘኸርታኣ ይኩነለይ ክብል

ወ/ሮ ብዙ ኣጽብሃ፡ ብዙ ‘ማሪያ’፡ወናኒት ገብረጻድቕ ምንባራ ድርብ ዝኸሪ

ባር ቐኘው ነበር፡ሓንቲ ካብ ደገፍቲ ይኸኑ፡፡

ኸቡራት ኣንቡብቲ፡ስእሊ ገብረጻድቕ፡ ብቐሊሉ ስጋብ ሎሚ ኸረከብ ብዘይምኽኣለይ ኪልጥፎ ኣይኸልኩን፡፡እታ ሓንትን ደብዛዝን እታ ብድሕሪ ሕልፊቱ ብኣድነቕቱ ዚተዳለወት ካሴት ብኸንደይ ሃሰው ዚተረኽበት ስእሊ እንኮ ዘላ ንሳይ ኢያ፡፡ኣብ ኢድ፡ ሲሃም ‘ኣዋሽ ሙዚቃ’ ከምዘሎ ይሕበር’ዮ፡ ግና ብሎሚ ጽባሕ ወይም ኪህበና ኣይከኣለን፡፡

እዚ ስእነት ስእሊ ምስ ባህሪ፡ ከያኒ ኣብራሃም ባይረ ተዛሚዱኒ’ዮ፡፡ወዲ ባይረ ስእሊ ክሰኣል ኣይፈቱን ብምንባሩ፡እታ ኣብ ካሴቱ ቐድሚ 25 ዓመት፡ ኣብ ኣሥመራ ብኸንደይ ግዲ፡ነታ ኣብ ሓድሽ ዓዲ፡ትርኽብ እንዳ ስዋ፡ ብ 1977 ዓ.ም ተቐሪጸ፡ዚተዘርገሐት ዳግማይ ኣብ እስትድዮ ኣትዮ መታን ኺዝርግሓ ዓሊሙ፡ተሰኣል ተባሂሉ፡ዚተሰኣላ ስእሊ ድሕሪ ክንደይ ኮለል፡ ኣብ ሸረ ከም ዚረከብኸዋ ዘኸረ፡ማዕሪ ኸንደይ ገለ-ገለ ፍሉጣት ሰባት ስእሊ ኩነ ሰነድ ኪትረከበሎም ኣመና ኣጸጋሚ ምኳኑ ዘገረም ሕምብርተ-ትርኢት ኢዮ፡፡